

Náš List

Neodvisno politično glasilo za Slovence

Izhaja vsako soboto: ako je ta dan praznik, pa dan poprej. Velja za ceo leto 5 K, za pol leta 2 K 50 v. — Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istočasno vpisane naročnine se ne ozira. — Posamezne številke po trafikah po 10 v.

Z mesečno prilogo
Slovenska Gospodinja

Uredništvo in upravnništvo je v Kamniku, kamor naj se izvolijo pošiljati dopisi, naročnina in reklamacije. Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi se računajo tristopna petit-vrsta po 14, 12 in 10 v. za 1., 2- oz. 3krat, za večkrat izdatno znižane cene.

Vsebina: Shod volilcev narodno-napredne stranke v Ljubljani. — Dr. H. Tuma: K našemu programu. — Preosnova učiteljske. — Jurij Drobnič: Iz Slovenske Kmetke Neodvisne Stranke. — Preobrat na Ogrskem. Političen pregled. — Štajersko: Gaučeva volilna reforma. Razno. — Koroško: Razno. — Primorsko: Ljudski oder v Trstu. Razno. — Kranjsko: Razno. — Velika eksplozija na Dunaju. Podlistek: Vstajenje. — Kako je iskal Kozačev Janez svojo ženo po Trstu.

Shod volilcev narodno-napredne stranke v Ljubljani.

Izvrševalni odbor je sklenil sklicati shod volilcev. Politični dogodki v zadnjih dneh so naravnost zahtevali takega shoda. Na eni strani je volilna preosnova za državni zbor, ki zahteva pojasnila s strani naših drž. poslancev; na drugi strani pa je od vlade predloženi načrt volilnemu redu za deželni zbor kranjski, kateri načrt je bil povod burnim prizorom v deželnem dvorcu, obstrukciji, ki so jo uprizorili poslanci pripadajoči narodno-napredni stranki.

Dr. Vladimir Ravnihar, predsednik shodu je v svojem pozdravnem nagovoru podarjal, da je naših poslancev dolžnost, da tudi širši javnosti dajo jasno poročilo, kateri vzroki in razlogi so jih privedli do najskrajnejšega sredstva, kar jih pozna moderno parlamentarno življenje. Čuti hočemo, je li nastopil trenutek, ko je analogno uporabiti ono določbo našega kazenskega zakona, ki govori o silobranu, kedar je zavrniti protipraven napad na naše pravice, ali pa analogno določbo našega obč. drž. zakonika, ki me upravičuje, da ob preteči nevarnosti silo zavrnem s primerno silo. Z današnjim shodom stopajo naši poslanci in stopa novi izvrševalni odbor v oni stik z ljudstvom, kakor smo si ga vedno želeli in kakor želimo, da bi bilo v prihodnje vedno tako. Le samo, ako smo z ljudstvom v njegovih ši-

rokah množicah v vednem kontaktu, je upati na uspehe. Le tem potom spoznavamo naše ljudstvo in spoznavamo vse potrebe in težnje tega ljudstva, na drugi strani pa spoznava ljudstvo nas in vedelo bo ceniti one vzvišene in nesebične ideje, ki morajo voditi našo politiko. Ne poznamo se, in to je bila prva in glavna krivda dosedanjim našim neuspехom. Hodimo med ljudstvo, učimo to ljudstvo in kaj kmalu je odvrnemo od vseh lažiprerokov in njihovih mamljivih in sladkih besedij, ki jih suče spreten jezik, ki jih pa narekujeja neresnica in gola sebičnost.

Prvi poročevalec dež. odbornik g. Peter Graselli je v stvarnem govoru pojasnjeval krivice in nedostatnosti v od vlade predloženem načrtu volilnega reda za Kranjsko. O splošni in enaki volilni pravici, kakor jo zahteva resolucija dež. zbora, ni v novem načrtu ne duha ne sluha, pač pa ima nemško veleposestvo še vseh svojih 10 poslancev. Novo v načrtu je, da so se v kurijo mest in trgov potaknili nekateri obrtni kraji, toda ne vsi in da se je ustanovil nov občni volilni razred, ki voli 10 poslancev in ki imej tudi svojega deželnega odbornika. Po tem načrtu bi si klerikaleci osigurali nepogojno večino tako v dež. zboru kakor v dež. odboru in končno gospodarstvo v odsekih. Nadležne poslance je smeti izključiti iz dež. zbora za nekaj sej. V 5 volilnih okrajih naj volijo še vedno po 2 poslance, namesto da bi vsak poslanec volil v svojem okraju. V splošnem volilnem razredu pa bo volil tudi tisti državljani, ki že drugače voli v kakem dosedanjem razredu. Poslanci narodno napredne stranke smatrajo načrt nesprejemljivim. Klerikaleci so se sicer udali zahtevi nemških veleposestnikov, da je o načrtu pred vsem razpravljati v odseku, a koncedirali so Nemcem pravico, odločevati pri izpreminjanju dež. reda oz. dež. volilnega reda kakor doslej, to je, da se brez

volje Nemcev njihove uzakonjene pravice ne smejo več omejiti ali zmanjšati. Samo narodno-napredno stranko naj bi se obglavilo. Da se preprečita zakona, uprizoriti se je morala, ker ni bilo drugega sredstva, obstrukcija.

Poslanec in župan ljubljanski g. Ivan Hribar je našteval še nekatere krivice novega zakona. Ko se je prvotno določalo število poslancev za mesto Ljubljana, je štel dež. stolno mesto 18.000 prebivalcev, ki so jim privoščili dva poslance. Danes šteje Ljubljana 36.546 prebivalcev, a naj ima zopet le dva mandata. Volilni okraj Kočevje-Ribnica s svojimi 8234 prebivalci ima svojega poslanca, a nimajo ga mesta z 10.000, 9000 prebivalci, temuž morajo voliti s kmetскими občinami. Po primeri Kočevje-Ribnica bi morala imeti Ljubljana najmanj 11 poslancev. Vladi se je šlo zato, da varuje nemško posest; pri tem je našla zaveznikov med slov. klerikaleci. Slovesno prisegam, pravi govornik, da med naprednimi slov. poslanci ni niti enega, ki bi v svojem srečanju dovolil vladi to, kar so dovolili klerikaleci. Gorenjski volilni okraji so se zložili tako, da bi za vedne čase odločeval ravatelj kranjske industrijalne družbe, torej Nemec. Govornik je prepričan, da so klerikaleci prodali ne le štajerskih in koroških Slovencev, temuž da hočejo tudi kranjskim Nemcem dati en mandat ter dati zbankerotiranemu nemštvu na Kranjskem nadvlado. Volilna predloga ni nič drugega kot nagrada klerikalcem za to izdajstvo. Hoteli so en bloc sprejeti vladno predlogo, zato smo bili primorani pričeti s hrupno obstrukcijo.

V splošni debati je dr. Jos. Kosak v imenu obrtnikov in volilcev izrekel srčno zahvalo poslancem za neustrašen boj, s katerim so zabranili, da niso koalirani klerikaleci in Nemci obglavili napredne stranke.

Klerikalec Gostinčar, ki je na to dobil besedo, ni vedel povedati drugega, kakor da se

držala vejico cvetoče črešnje. Sedla je poleg njega in ga prijala za roko.

„Čuj! Ivan, bodi vesel, raduj se... vidiš, danes je Vstajenje.“

„Ne!“ je odvrnil Ivan, „ti ne razumeš tega. Ljudstvo je nevedno... raduje se, ker sije solnce, zvone zvonovi in je jutri praznik.“

Obmolnil je in za trenutek sta molčala oba.

„In čemu naj se veselim“, je nadaljeval Ivan skoro neslišno. „Da... a tedaj sem bil še mlad... bil sem srečen. In naposled — čemu misliti na to, nikdar več se ne vrnejo oni trenutki.“

Morda...! Ne nikdar več ne bo gledal onega solnce, ki se prismehlja izza gora. Prepzno! duša mu je zamrla, samo on še živi. Čutil je v sebi brezdano praznoto.

Kje so vse one ideje, misli... kam je prišlo vse to! Čemu ni tudi njemu več vstajenja. Samo smrt, to je edino.

Marija mu je gledala v obraz. Spominjala se je časov, ko se je to voščeno lice radosti smejalo, ko so te zamrle oči vriskale v pijanosti življenja. In tedaj ga ni ljubila... In potem

je šel... Solnce je sijalo... šel je po dolini navzgor, ona pa je stala na griču in gledala za njim. In ko je izginil, tedaj se ji je zazdelo vse naokrog tako pusto in prazno, solnce je zginilo za oblaki in zaplakala je. Bilo ji je tako čudno, tako pusto in prazno, klicala je za njim... ali ni je slišal več, bil je že daleč. In čez leta se je vrnil. Njegove oči so postale mrtve, hodil je počasi in trudno, lice pa mu je bilo voščeno.

In potem ga je ljubila... a bilo je prepzno.

„Imel si toliko lepih misli“, je dejala bolestno Marija.

„Imel, da imel“, je rekel Ivan počasi in ponavljaje, kot bi premišljeval, „da, imel sem jih. Res lepe, ali... in naposled čemu so mi vse te lepe misli. Kdo mi da kaj zanje! Denar, Marija, denar je edino... in to, samo to še hočem doseči. Dan za dnem sanjam o njem...“

Govoril je vedno tišje in naposled ga ni več razumela. Vse one noči in dneve, ure, ko je hotel pozabiti njo, so mu prišle na misel — in iz njih se je rodila strast masčevanja. V tej divji bolesti dolgih prečutih noči je hotel uni-

Vstajenje.

(Srečko Celestina, Praga.)

Cvetele so črešnje...

Daleč gori po dolini je vel opojen duh belih cvetov, solnce se je smehljalo in narava je dehtela novo življenje. Zavel je veter: drevje je vztrepetalo, zatrepetali so listi belih cvetov in sladek vonj se je razlil po dolini in odpadli cveti so pobelili zeleno ravan.

Sedel je v vrtu na klopici, ogrnjen v toplo suknjo. Motno oko mu je zrlo nekam bolestno doli v dolino, kjer so hitela po beli cesti dekleta v prazničnih oblekah. Rdečelična dekleta v rožnatih krilih so nosila jerbaze, pokrite z belimi čipkastimi robci k velikonočnemu blagoslovu.

Sem izza onega griča so doneli veličastni glasovi velikonočnih zvonov, spajali se v močorne akorde, vmes je žvižgal kos, škrljanček je žvrgolel svoje popevke... ljudstvo pa je veselo hitelo v cerkev.

„Glej, ljudstvo se raduje danes, ti pa se zopet udajaš mislim, ki te uničujejo“, je rekla Marija, ki je prišla sem od ribnjaka. V roki je

danes ne ve, ali so gospodje za splošno in enako volilno pravico ali za kurije; zakaj nima Ljubljana še splošne volilne pravice za občinski zastop.

Odgovarja mu župan Hribar, da bi morala splošna kurija biti prihranjena tistim, ki še nimajo nikjer volilne pravice: delavcem. Tako kurijo predlaga za ljubljanski občinski svet.

Socijalni demokrat Koemur polemizuje z Gostinčarjem, rekoč, da so voditelji krščansko-socijalnega delavstva hinavci, ki jim ni za splošno volilno pravico, ampak samo za nadvlado. Tudi Koemur je končno prišel na občinsko volilno reformo. Ker pa razprava ni bila na dnevnem redu, je ob splošnem krik in nemiru moral končati.

Dr. Švigelj je predlagal primerno resolucijo, ki ž njo deželni poslancem izreka zahvalo in zaupanje.

O drugi točki dnevnega reda poroča dr. poslanec dr. Ivan Tavčar. Ako bi bila vladna predloga o državnoborskem volilnem redu zgrajena na splošni in enaki volilni pravici, bi mi Slovenci, ki stojimo na odločno slovan-sko-narodnem stališču, pač ne imeli posebnega vzroka, biti ž njo nezadovoljni. Volilna reforma z načelom splošne in enake volilne pravice je vzor pravičnega volilnega reda. Toda ta pravica se mora ohraniti v svoji čisti in nepokvarjeni obliki, kar se pa v vladni predlogi, ki je plod velike neodkritosrčnosti, ni zgodilo. Že trenutni in nenadni preokret v Gaučevem mišljenju, ki je par mesecev poprej še nasprotoval uvedbi splošne in enake volilne pravice, kaže na neodkritosrčnost njegovega prepričanja. Ravno tako farizejski so naši klerikalci, kar so pokazali v deželnem zboru, kjer ne nasprotujejo več privilegiju kurije. Kot odkritosrčni privrženci in zagovorniki splošne in enake volilne pravice, seveda v njeni čisti in nepokvarjeni obliki, smo šli letos h klerikalnim poslancem in izjavili, da smo za splošno in enako volilno pravico in smo jim ponudili roko za neizprosni boj zoper veleposestniško kurijo. Toda ljudski tribun in veliki demokrat dr. Krek je odbil našo ponudbo, češ da bi vlada tega nikdar ne privolila. Tudi Gauč na Dunaju hoče ohraniti nemškemu narodu premoč v Avstriji. Dal je Nemcem, ki jih je 9 milijonov, 205 mandatov, 15 milijonom Slovanov pa le 5 glasov večine v parlamentu. Kje je tu splošna in enaka volilna pravica? Ta volilna reforma je oficijalna proglasitev inferiornosti avstrijskih Slovanov napram Nemcem, zato se za njo ne moremo ogrevati tako, kakor se klerikalci. Dr. Šušteršič je izdal slovenske narodne koristi za skledo leče strankarskih koristi. To vidimo pri nas na Kranjskem, na Štajerskem in predvsem v deželi, ki je vsakemu poštenemu Slovincu ljuba kakor zeni- nica v očesu, v tužnem našem Koro-tanu, v zibelki slovenskega naroda. Klerikalna stranka, ki se vedno baha, kako

čiti vse, kar je bilo v zvezi z njo. V svoji onemoglosti je zaželel po denarju... In tedaj bo on gospodar — zmagovalec!

„In kaj dalje...?“ ga je vprašala ona nehote.

„Kaj?! Sedel bom na kupih zlata. Ljudstvo, gladno denarja se bo plazilo krog mene in Vi vsi mi boste lizali čevlje na nogah — jaz pa se bom smehljal in pljuval na to sodrgo.“

„Ali Ivan, ne govori vendar tako čudno!“

„Pljunil bom na vse te, ki me sedaj črtijo, preganjajo, oni pa se bodo obrisali in me hvaležno gledali, kot pes, kateremu vržeš kost. To bo zadoščenje, plačilo, sad...!“

Marija je obledela, sklenila ustni kot bi zadrževala solze. Hudo ji je bilo. Tedaj, ko ji je pravil o svoji ljubezni, ga ni ljubila. In potem... danes...!

„In jaz?“ mu je dejala konečno skoro neslišno.

„Ti...!“ je rekel Ivan, kot bi se vzbudil iz sanj in jo začudeno pogledal. „Ne razumem te.“

„Ti me ne ljubiš več?“

„Ljubim? Koga! Čemu? Ljubezen ni zame — ona uničuje človeka, vede ga kvišku in

mogočen vpliv ima pri vladi, je mirne duše izročila 60.000 koroških Slovencev svoji usodi. Ako bi se ta volilna reforma uzakonila, bi bil to narodni grob koroškega slovenstva, na čigar nagrobnem spomeniku bi bilo napisano: tu spe koroški Slovenci, katerih grobokop je bil dr. Iv. Šušteršič.

K temu z glasnim odobravanjem sprejemu poročilu se oglasi k besedi obč. svetnik g. Fran Bergant, ki na kratko utemeljuje resolucijo, ki bodi zaupnica drž. poslancu dr. Tavčarju in njegovim tovarišem.

Shod je bil izredno dobro obiskan. Volilci so živahnim zanimanjem sledili izvajanjem svojih poslancev. Poznala se jim je ona razburjenost, ki je spremljala zadnje dogodke v naši deželni zbornici. Živahni medklici, klici ogorčenja proti vladi in klerikalni stranki, so dali duška pri-tajenim čutilom. Predsednik je zamogel konstatirati, da volilci odobrujejo postopanje svojih poslancev v zadevi volilne reforme bodisi v drž. bodisi v dež. zboru ter da so ž njimi glede tega vprašanja docela solidarni. Eno je gotovo, naj vodijo narodno-napredne poslance ti ali oni razlogi, svoje volilce imajo za seboj, že iz tega razloga, ker so preprečili vladno predlogo za deželni zbor, odklanjajočo volilni red na podstavi splošne in enake volilne pravice in zagotavljajočo 5% kranjskih Nemcev odločujoč vpliv pri deželnem gospodarstvu; na drugi strani pa, ker odklanjajo Gautschevo predlogo za drž. zbor za toliko časa, dokler štajerski in koroški Slovenci ne dobe polnih svojih pravic.

K našemu programu.

III.

Profesor Avgust Florel (1905) izvaja, da so se razvila vsa človeška simpatijska čustva iz spolnega nagona in sporedno z njim, in sicer tako, da so se razvijala s stopnjevanjem kulture vedno bolj sporedna, spremljajoča simpatijska čustva in da se je razvila po tej poti zaporedoma materina in družinska ljubezen, ljubezen do lastnega plemena, do naroda in da so razvita pri človeku najšibkejša splošna človečanska čustva, torej da se razvijajo vsa simpatijska čustva po poti od egoizma do altruizma.¹ Ljubezen do narodnosti je torej neobhodno potrebna evolucijska² stopinja v razvoju človeštva. Kdor ne čuti ljubezni do sebe, ne more čutiti ljubezni do bližnjega, kdor nima čustva narodnosti, ne more imeti onega človečanstva.

¹ simpatijski = enakočustven; od simpatija = srčna naklonjenost.

² altruizem = od besede alter: drugi. Pomen: ljubezen do bližnjega. Kristova npravstvenost (etika) je čisti altruizem. Nasprotno od tega je egoizem. Pride od besede ego: jaz.

³ evolucijski od evolucija = razvoj.

človeku se zazdi, da vstaja k novemu življenju, a končno ga pahne v prepad...“

„Ti me črtiš?“ Ni se mogla več vzdržati in zaplakala je, črešnjava vejica ji je padla iz rok doli na blatna tla in beli, nekoliko oveneli listi so se zamazali. Ivan je pobral vejico, prijel Marijo za roko in ji rekel:

„Ne plakaj! Sedaj je prepozno! Vidiš, zame ni vstajenja k sreči, moje življenje je ta vejica — še nekaj časa in popolnoma zamre...“

Zvonovi so zvonili k vstajenju... Prihajali so ti glasovi, odhitevali dalje in izginjali. Vse, vse je hitelo kvišku, vse se je oživljalo, vstajalo... samo njemu ni bilo vstajenja, le njemu je bila smrt.

Kako je iskal Kozačev Janez svojo ženo po Trstu.

Kratkočasna povest iz kmetskega življenja. Spisal H. Bistričan.

Kozačevemu Janezu je pobegnila žena. To novico so preresetavale skrbne ženice po celi vasi. „Služit je šla reva, pa zdaj na stare dni. Ah, kakšni so postali moški, nič več ni obstanka

Tako ima torej z modernim Florelom prav zastareli panslavist Jan Kollár, ko poje:

„Láska jest všech velkých skutku zárod,

„A kdo nemiloval, nemuže

„A ni znáti, co je vlast i národ.“

in zastareli ruski historik Karamzin, ko piše: „Mi smo vsi državljani, v Evropi in v Indiji, v Meksiki in v Abesiniji, osebnost vsakega je tesno zvezana z domovino: ljubimo jo, kajti ljubimo sebe.“ Torej prav tako, kakor izvaja angleški filozof Herbert Spencer: „patriotizmu je nacionalno to, kar egoizmu individualno“ — „smemo trditi, da se dviga čuvstvo narodnosti polagoma vsled vednega uničevanja takih človeških tipov, katerih je bila privrženost k svoji družbi šibkejša in ki so bili vsled tega nesposobni, žrtvovati kaj v interesu te družbe.“

Spencer trdi torej, da se je razvijala narodnost po Darwinovem načelu priplemenitve, „der Zuchtwahl“, s tem da so izumirali oni individui, ki niso imeli čuvstva narodnosti in so se plemenili le oni, ki so je imeli. In ni je večje obsodbe a- in antinacionalizma⁵ nego iz temelja Darwinovih nauk.

Pri takem prirodnem razvoju se mora vsaka narodnost posluževati vseh sposobnih, in kedar se gre za samoobrano, tudi najskrajnejših in in ofenzivnih⁶ sredstev. Najeminentnejše⁷ sredstvo je pač organizacija in tu lahko še veljajo nauki Pierra Proudhona: „Toute nation incapable de s'organiser politiquement et dans laquelle le pouvoir est instable, est une nation destinée à la consommation de ses voisins. — Une nation qui refuserait de s'armer, qui contre ses dominateurs ne saurait employer que la grimace serait indigne de l'autonomie. — Une nation qui ne saurait que produire de la richesse, on pourrait dire d'elle qu'elle a été née et mise au monde pour fabriquer du fumier. — La guerre comme le temps et l'espace, comme le beau, le juste et l'utile, est une forme de notre raison, une loi de notre âme, une condition de notre existence. — Car l'être d'une nation, c'est l'indépendance, la souveraineté.“⁸

Vsaka narodna organizacija mora torej stremeti po neodvisnosti in vladi, ker je le-ta pogoj obstoja in razvoja narodne individualnosti. —

⁴ „Ljubezen je vseh velikih dejstev zarod

„In kdor ni ljubil, ne more

„Vedeti, kaj je domovina in narod.

⁵ anacionalizem = breznarodnost; antinacionalizem = protinarodnost.

⁶ ofenziven od ofenziva = napad.

⁷ eminenten = izvrsten, izborn.

⁸ „Vsak narod, ki ni sposoben organizirati se politično in v katerem je oblast nestalna, je odmenjen, da ga požro sosedje. — Narod, ki se brani orožja, ki ne bi znal napenjati proti svojim gospodovalcem drugega nego mrdo, je nevreden avtonomije. — Narod, ki ne bi znal proizvajati drugega nego bogastvo, o njem bi se smelo reči, da je bil vstvarjen in da je prišel na svet za to, da proizvaja gnoj. — Vojska, kakor čas in prostor, kakor lepo, pravo in koristno, je le oblika našega razuma, zakon naše duše, pogoj našega obstoja (eksistence). — Kajti bistvo naroda je neodvisnost, suverenstvo = (neodvisno vladanje.“)

pri njih!“ Tako so sodile trnovske dobre mamke vse može enako. Na dolgo in široko so ugibale in preresetavale, kako to, da je ušla Kozačeva svojemu možu. Naposled so se zedinile v sodbi: krivec je bil Janez.

Pregloboko je pogledal na nedeljo v kozarec in ko se je vračal domov, je bil že celo dobre volje. Kaj bolj naravnega, da ga je pričela zgovorna ženica pošteno oštevati. Ali Janez, ne bodi len, se razvname in zgodilo se je, da je pretepal svojo ženico vendar malo pregoreče.

Ko se zbudi drugega dne, ni bilo njegove žene nikjer več. V Trst pojdem, je dejala sosedam. Tam si hočem poiskati službo, kajti pri možu ni več obstanka. Bo že videl, kaj se pravi biti brez žene, si je še mislila odhajajoč, a ne v Trst, ampak le na svoj dom na Ratečevem brdu. Tam je hotela počakati, da pride ponjo skesani Janez.

Ali Janez si je mislil drugače. E, že še rada pride nazaj, vse ženske imajo svoje posebne muhe. Če ne pride, pa živim brez nje.

Tako modruje Janez tistega dne, ko je postal vdovec pri živi ženi. Ali minul je že cel teden, Katre ni bilo od nikoder. Janezu je pri-

Kakor ima ljubezen, naturalistično vzeto, svoj izvor v spolnem nagonu, je istega spremljajoče simpatijsko čutje, tako je refleksnega izvora kot kontrastna reakcija sovraštvo in njega dejanski izraz vojska. Proudhon uporablja pri gori navedenem izreku o vojski preveč Hegelovo dialektiko, v bistvu hoče vendar izreči isto, kar najstrožji empiriki⁹ in naturalisti. Kolikor je opravičen torej patriotizem, toliko tudi vojska. Seveda nimam tu v mislih vojske v imperialističnem ali šovinističnem pomenu, ampak vojsko v svrhu sebohrane in neobhodnega razvoja. Omenjam tu sociologično¹⁰ prikazen, ker se ob njej rodi drugo čustvo, ki je pogoj obstanku poedince in naroda — pogum za vzgojo, za katerega nismo storili Slovenci nikdar ničesar. Miri in stiska se nas za plot od vseh strani, vzgaja se popustljivost med nami od vlade in cerkve in šole. Neugodno vplivajo na nas tudi slabo tolmačeni nauki socialnega demokratizma.

Najeminentnejšo nalogo mora imeti tu pač omladina. Če tudi utegne biti zastarelo geslo italjanskega narodnega agitatorja Giuseppe Mazzinija „Dio e popolo“ — „Bog i narod“, mora stremeti omladina enako kakor „Giovane Italia.“¹¹ Ali ni vstvarila ta italjanska omladina Zedinjene Italije kar črez noč? Ali ni premagala avstrijske policije in armade? Ali ni premagala vse razkosanosti italjanskega poluotoka, moralne propalosti velicega dela naroda? In s kakimi sredstvi? Pojdite in čitajte zgodovino Mlade Italije, delo Giuseppe Mazzinija!

Ofenziva ni opravičena morda iz že zastarele nauka Proudhona. Profesor Florel postavlja rek: daß die Fortpflanzung auf nichts anderem beruht, als auf dem allgemeinen Naturtriebe alles Lebendigen, in das Ungemessene hinein zu wachsen.¹² Ofenziva je torej biologična¹³ prikazen. „Fressen“ ali „gefressen werden!“ Ako sledimo prirodnemu nagonu, simpatijskim in z njim zvezanim kontrastnim čuvstvom, potem nastopamo, se ne udajamo. In „der Urmensch wird viel weniger von der Vernunft als durch Gefühle geleitet.“¹⁴ (Forel.) Simpatijska in kontrastna čuvstva vodijo torej maso, in to vedoč je postala „ecclesia — militans“, vojujoča cerkev, ona cerkev, katere edini temelj bi moral biti „ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe.“ Katoliška cerkev ne bi nikdar izvršila svoje kulturne misije, ako se je strašila ognja in meča in inkvizicije. „O benedictas eorum flammis quibus e medio sublatis pancissimis et quidem vaferrimis homuncionibus centenae centenaeque animarum phalangae a

⁹ empirik = kdor si vzame za podlago empirijo t. j. izkustvo, izkušnost, izkušnja.

¹⁰ sociologičen od sociologija = nauk o človeški družbi.

¹¹ Mlada Italija.

¹² Razmnožitev in razploditev izvira samo iz naravnega nagona, rasti v neizmernost.

¹³ biologičen od biologija = nauk o življenju organizmov (t. j. živih) teles; fressen = žreti; gefressen werden: biti požrt.

¹⁴ Pračloveka vodijo veliko več čuti kakor razum.

čelo postajati dolg čas po ženi. Vedel ni, kaj mu je storiti. Ali kmalu so mu prišle na pomoč vaše ženice. Nepristano so ga zbadale, češ glejte ga, kako se meni za svojo ženo.

„Ali te ni sram, žena ti mora na stare dni služiti po Trstu, a ne da bi jo šel iskat in jo pripeljal nazaj domov ter ji obljubil lepo obnašanje.“

„Saj je nisem zapodil“, se izgovarja Janez. „Sama je šla!“

„Čemu si jo pa tepel? Morala je iti, saj bi jo lahko še ubil. Taki ste moški, samo za sužnje naj bi vam bile žene, za drugega nič.“

In Janez se je pohlevno odmaknil, videč, da ničesar ne opravi proti skrbno nabrušenim jezikom sosed. Sam pri sebi pa je sklenil, da pojde po ženo, in naj velja kar hoče. In če drugo ne, vidim vsaj Trst, si misli Janez. Samo sitno mi bo, kje naj jo iščem, Trst mora biti vendar velika vas. Ali kaj, jo že najdem, je modroval naš znanec dalje, ljudi povprašam, pa je. Če jo ni eden videl, jo je pa drug.

Ob rani zori prihodnjega dne se napoti Janez proti Trstu, prej pa še naroči sosedu Orehovki, naj pomolze njegovo kozo toliko dni,

fancibus erroris et aeternae forsitan damnationis ereptae fuere... O praeclaram venerandamque memoriam Thomae Torquemadae!“¹⁵ (1895) Kako grozna sociologična prikazen prirodnega nagona vsega živečega rasti neizmerno in uničiti vse okoli sebe, kar nasprotuje tej rasti. In ista prikazen se je javila ob francoski revoluciji v potokih krvi pod geslom liberté, fraternité, égalité.¹⁶ Iz tega: si vis pacem, para bellum!¹⁷ Pripravljaj vojsko, omladina, da ohraniš mir in življenje svojemu narodu! Obupavajo naši stari nad bodočnostjo našega naroda; zakliči jim z Ibsenovim Brandom: Ein edles Volk sei's noch so klein, saugt Lebenskraft aus Not und Pein; wenn Not die Tatkraft nicht entfacht, ist nicht ein Volk der Freiheit wert!“¹⁸

Sem torej naroden, radikalno naroden. Prepričan sem, da je poklican tudi naš mali slovenski narod, da doprinese h gradbi splošne človeške kulture svoj kamen, a le če se razvije krepko individualno, suvereno! Nisem pa zato šovinst in še manj imperialist. „Patriotizem je nacionalno to, kar egoizem individualno. Egoizem v preobilici provzroča dvojno zlo: s tem da uveljavlja neprimerne osebne zahteve, poraja napad in upor; in s tem da proizvaja precenjevanje osebnih moči, vzbuja zaman napor, ki končava v katastrofah. Pomanjkanje egoizma pa proizvaja dvojno nasprotno zlo: s tem da ne vzdržuje osebnih zahtev, izvablja napade in množe egoizem v drugih; in s tem, da podcenjuje osebne moči, provzroča, da izostanejo koristi, katere bi lahko dosegli.“ (Herbert Spencer — Sociologija.)

Preozek pa mi je princip radikalno-naroden in narodno-radikalen, kajti: „Es wäre eine traurige Aussicht, wenn die Menschheit einer Zukunft entgegen gieng, die nur eine Form der Bewegung kennen sollte!“¹⁹ (Ed. Bernstein.) — S tem, da kaže socialno-demokratična stranka neprestano na skupne cilje človeštva, da se bori proti narodnemu šovinizmu in proti imperializmu, si je stekla velikih zaslug ravno za obstoj in razvoj malih narodov. In smelo trdim, da je danes socialni demokratizem jez nenasitnosti mogočnih narodov, jez „prirodnemu nagonu istih rasti v neizmerno.“ Isti je storil i nam Slovincem ob meji marsikaj dobrega, posebno v Trstu. Naj poreko tržaški „narodni boritelji“ kar hočejo: italjanski socialni demokratizem je iztaknil strupeno ost italjanskemu šovinizmu in hipernacionalizmu,

¹⁵ O blagoslovljena plamena grmad, ki sta žrtvujoč malo število prekanjenih človečet iztrgali iz žrla zmote in večnega pogubljenja stotere in stotere trume duše... O presvitlega in prečastitega spomina Tomaža Torquemada. (Slednji je bil zloglasni generalni inkvizitor španske inkvizicije. 1483—1498.)

¹⁶ liberté = svoboda, fraternité = bratstvo, égalité = enakost.

¹⁷ Latinski pregovor: Če hočeš živeti v miru, se pripravljaj na vojsko.

¹⁸ Odličen narod, naj je še tako majhen, živi od same stiske in nadloge; ali če ne razvname ta stiska njegove delujoče in vstvarjajoče sile, ni vreden svobode.

¹⁹ Žalostno bi bilo, če bi se bližalo človeštvo bodočnosti, ki bi poznala samo eno obliko gibanja.

kolikor njega ne bo nazaj. Velik hlebec vzame s seboj in širok dežnik, v žep pa nekaj srebrnih goldinarjev, ki sta jih hranila s Katro za stara leta.

Celo pot povprašuje Janez po svoji ženi, ali nihče mu ne ve odgovora. Utrujen in obupan pride na večer v vas blizu Trsta, kjer prenočuje. In ko se odpravlja prihodnjega jutra zopet naprej, je imel s seboj samo še dežnik. Hlebec je odbila smrtna ura pri zajtrku.

Že je imel pred seboj prve tržaške hiše. Na oglih so stale ženske in prodajale črno kavo.

„Mož, le semkaj, popijte skodelico kave“, mu kliče koj prva.

Janez je pač že slišal govoriti o kavi, videl je včasih tudi tihotapce, kako so jo nesli preko meje, a pijače same še ni nikdar pokusil. Od tedaj, kar se je godila naša povest, je že dobrih petinštirideset let, in kava ni bila takrat še vdomačena med priprostim narodom. Bili so vse drugačni časi od danes, ko je postala glavna jed našemu kmetu ravno kava.

„No mož, koliko naj Vam je dam? Kar to-le skodelico, velja ravno desetico.“

in le tako je bilo mogoče, da je dobil slovenski živelj duška v mestu.

Smatram narodno-radikalno strujo zaksnelo v našem političnem življenju. In ker ne odgovarja narodnemu razvoju istega, tudi dejanski na shodu omladine v Trstu nisem mogel zaslediti narodnega radikalizma, marveč sem konstatiral stremljenje po demokratizmu, socializmu in realizmu. Tvrdba „narodno-radikalno“ je torej le slabo izbrana in slabo razobešana!

Preozkamijesocialno-demokratična stranka, ker je le razredna stranka, stranka proletariata, preozka pa mi je tudi narodno-radikalna stranka, ako je le narodna.

Preosnova učiteljske.

(Izvirno poročilo.)

Vsaka naprava, ki je bila pred trideset leti dobra, ne odgovarja danes več zahtevam časa. Koraki napredka so vedno večji in tem primerno je treba urediti tudi vse naše javno življenje, če nočemo ostati za drugimi, svetovnimi narodi daleč zadaj. Kot najvažnejši faktor razširjanja omike in prosvete pa je šolstvo.

Vlada kakor posamezniki so si prizadevali že dolgo, preustrojiti naše šole tako, da bi zadostale času. S preosnovo pa je treba pričeti spodaj. Urediti je treba najprej ljudske šole.

Ali duša šole je njen vodnik, učitelj. Če hočemo misliti na reformo šole, je treba pričeti pri učiteljstvu.

V ta namen se je vršil te dni na Dunaju II. shod avstrijskih učiteljskih profesorjev in učiteljev. Na shodu in posvetovanjih, ki so se vršili tri dni, so bile zastopane vse narodnosti in šole. Obžalovati je le, da ni imela goriška pripravnica in mariborska na tem, za razvoj šolstva tako važnem shodu nobenega slovenskega zastopnika. Pač pa so zastopali ljubljansko učiteljske gg. dr. Fran Ilešič, Ivan Krulec in Fran Suher, koprsko učiteljske Fran Spintre. V celem torej štiri slovenske učne moči naših učiteljske.

Shodu, ki so mu prisostvovali tudi zastopniki ministrstva za uk in bogočastje, je predsedoval nižjeavstrijski deželni šolski svetnik dr. Rieger.

Iz poročila, ki ga je podal pripravljalni odbor na predposvetovanju, posnamemo, da se je vršil prvi shod tega značaja že leta 1891. A stoprav pred enim letom so se pričela prva posvetovanja za ta drugi sestanek. Zanimiva pa je bila zlasti izjava, da so hoteli ravno učitelji prvi, naj se preustroje zavodi, na katerih so se vzgajali. Ali temu se ne moremo čuditi. Učitelj, zapustivši zavod, na katerem so ga pripravljali za bodoči poklic, je moral najprej spoznati, da je naobrazba, ki jo je dobival, nezadostna in da ne odgovarja več današnjim dejanskim potrebam.

Predsednik je povdarjal koj v pričetku, da je deviza današnjega sestanka: ničesar za

„Kaj, to je kava?!“ se Janez glasno začudi. „O, ti bi me rada nasleparila, a to je kolomaz in ne kava. Ne boš, baba. Sicer še nisem pil kave, a to vendar vem, da jo nosijo tihotapci v vrečah in ni tako črna kakor tvoja voda.“

„Motite se, mož“, mu odgovori prodajalka, „a kava tedaj, ko je še v vrečah, ni skuhana. Treba jo je najprej opraziti, potem zdrobiti v prah, nato šele skuhati. Vidite, in na ta način vdobimo to pijačo.“

Janez se ni mogel dolgo premagovati. Zmagala je želja, poznati skrivnost kave, zato je rad poiskal desetico.

„A prej počakaj, naj poskusim, kajti če lažeš, bo ta kava kmalu kje drugje in ne več v skodelici.“

Janezu je pijača ugajala.

„Vraga, kdo bi si mislil, da je stvar tako dobra. — Še eno!“ ukazuje ženi in poišče drugo desetico. In hitro mu pade na misel nekaj dobrega:

„Žena, rad bi te vprašal nekaj važnega. Pred tednom dni me je zapustila žena in odšla v Trst. Ti pa si vedno tod na cesti — povej mi, si jo mar videla?“

nas — vse za stvar. Ne nasprotstva, ampak prijateljstvo v korist skupnega interesa — v tem znamenju naj se debatira.

Zbor, na katerem je bilo navzočih nad 300 udeležencev, se je enoglasno izrekel, da ne zadostuje današnja uredba učiteljskega časa. Pouk, ki ga prejema učiteljskišnik, je nezadosten in preustrojitev teh zavodov je v okvirju današnjega državno šolskega zakona nemogoča. Torej je treba podati vladi predloge, na podlagi katerih naj izdela nov zakon s posebnim ozirom na učiteljska.

S tem so bila rešena načelna vprašanja. Pripoznala se je neobhodna potreba reorganizacije in nastalo je zdaj vprašanje, v kakem smislu naj se izvede ta preustrojitev.

Glavni poročevalec k tej točki je bil praški ravnatelj ondotnega nemškega učiteljskega Lorz. Njegovi predlogi o reformi so bili navdušeno pozdravljeni, a naravno, da so izvajali mnogo debatiranja. Prišla so različna mnenja do izraza. Pozornost so vzbudila tudi lepa izvajanja našega rojaka, prof. Ilešiča, ki si je namah pridobil simpatije prisotnih.

Bistvo vladi predloženega načrta za reformo učiteljskega obstoji v sledečem: učiteljska je preosnovati v zavode enakovredne srednjim šolam, dati jim je pet letnikov (dozdaj so bili le štirje), od gojencev, ki vstopijo v zavod, je zahtevati starost petnajstih let, pouk na dvojezičnih zavodih — poročevalec dr. Ilešič — se mora podajati gojencu vsikdar v tistem jeziku, v katerem ima on potem poučevati, ravno zato pa mora biti njegov profesor popolnoma več jezikov, v katerem predava in ne sme se zgoditi, da bi trpel pouk vsled pomanjkanja potrebne terminologije, ali celo, da bi se smatralo poučevanje v dotičnem jeziku kot priliko, da se profesor temu jeziku šele navadi, t. j. pouk v kakem jeziku ne sme biti sredstvo za kak namen, ampak le samonamen.

Vse te predloge so prisotni kot neobhodno potrebne za kulturni razvoj šolstva enoglasno sprejeli. Preosnova na spodaj pa zahteva reformo tudi na zgorej. Če se stavlja na gojence večje zahteve, se mora terjati tudi od njih učiteljev večja sposobnost. Zato naj dobi pravico do učiteljskega mesta na pripravnici le tisti absolvent visokih šol, ali pa izprašan učitelj meščanskih šol, ki napravi posebni izpit za glavnega učitelja.

Ob raznih prilikah so na shodu tudi poudarjali, da je najnujnejše priporočati, da bodi v zvezi z učiteljskim ne samo vadnica s štirimi razredi, ampak tudi meščanska šola z ravno toliko razredi. Kdor napravi četrti razred meščanske šole z ugodnim uspehom, naj dobi pravico za vstop v prvi letnik učiteljskega.

„Seveda, jutri bo osem dni, odkar je pila pri meni kavo. Prav tu je šla“, se ponorčuje žena, spoznavši, da nima pred seboj velikega modrijana.

„Kaj res?“ se razveseli Janez. „Sedaj sem pa brez skrbi, gotovo jo najdem, kajti ta ali oni mi ve povedati, kje je.“

Nato jo mahne po glavni cesti naprej.

„To je pa velika vas“, meni naš popotnik, „za devet naših. In še paziti moram, da se ne zgubim. In kakšne hiše so to, višje kakor naš zvonik.“

Ozira se na desno in levo, v vednem strahu, da ne pade nanj iz teh visokih hiš kaka opeka.

„O Janez, postojte malo, kam se vam pa tako mudi?“ ga ogovori dvoje deklet v tržaški slovenščini. V teh dneh se je govorilo v Trstu še mnogo več slovenskega kakor dandanes.

„Kdo vraga ti je povedal, da sem Janez, saj me nisi še nikdar videla“, odgovori naš popotnik. Kakor doma, tako je tikal tudi tu vsakega človeka.

„Take, kakor ste vi, poznamo že po nosu, da so Janezi“, se norčujeta dekleti dalje.

(Konec prih.)

Iz Slov. Kmetске Neodvisne Stranke.

Propali kandidat kmetске neodv. stranke
Jurij Drobnič.

IV.

Dragi kmet! Na tvoje zadnje stavljeno vprašanje, kako naj vpoštevam kmet vero, sem torej že odgovoril. Kako pa se ima častiti duhovnik in graditi za nje palače, in zlasti o tem, kako stališče hočem zavzemati zdaj proti duhovščini, naj povem tako:

Mnogo sokmetov je od istega časa, ko so zaznali, da sta klerikalna časnik „Slovenec“ in „Domoljub“ mene javno blatila, in da so me poleg tega tudi nekateri iz duhovščine po raznih hišah opravliali, obrekovali in izpostavljali v zasmeh, mislili in zatrjevali, da se hočem vsled tega maščevati nad verskim načelom in nad duhovščino. — Ali ljubi kmet, če bi bil ravnal jaz tako, kakor ti misliš (da bi se skušal maščevati nad duhovščino, nastopiti proti njej surovo in vsled te mržnje ruval tudi proti verskim načelom itd.), bi gotovo ne nastopil prave poti; kajti pregovor pravi: „surova beseda napravi slabe posledice; lepa beseda najde lepo mesto“. — Če je tedaj duhovščina proti meni tako brutalno hlastopila, se je s tem gotovo pred Bogom in zakonom pregrešila ter si sama podpisala spričevalo o svoji npravnosti. Če bi se duhovščina toliko zavedla (kar vedno trdi), da je Kristusova namestnica, bi gotovo ne mogla storiti kaj takega, kajti po Kristusovih naukih se mora sovražnikom iz srea odpustčati in jih ravno tako ljubiti, kakor vsakega bližnjega; ne pa se maščevati na razne načine nad onim kmetom, ki je tako predrzen, da odkriva duhovniku — resnico.

Ljubi kmet! Tukaj vidiš, da se ne mislim nad duhovščino prav nič maščevati: jaz njej — v kolikor me je žalila — odpustčam vse iz srea in trdim, da bom zanaprej duhovski stan ravno tako spoštoval kakor pretekle čase; saj imam toliko izkustev, da je ravno duhovniški stan najtežji; kajti v tem stanu mora duhovnik, ako hoče izpolnjevati dolžnost svojega poklica in obvarovati svojo avtoriteto — zatajiti samega sebe in hoditi za Kristusom. Seveda, zopet bo kak kmet v nejasnem, kaj se pravi zatajiti samega sebe in hoditi za Kristusom. — Kolikor sem v krščanskem nauku poučen, se pravi zatajevati samega sebe in hoditi za Kristusom sledeče: duhovnik je dolžan pozabiti na vse posvetno veselje in edino Bogu služiti. Ker pa je duhovnik človek kakor mi kmetje — in kot človek slabostim podvržen kakor mi drugi — iz tega se prav lahko spozna, da je duhovniški stan v resnici najtežji.

Da pa imam dolžnost in vzrok zagovarjati versko načelo in v krščanskem duhu praktično živeti, je popolnoma jasno in upravičeno. Saj sem član katoliške cerkve in dokler sem njeni član, me veže dolžnost živeti tako, kakor se glasijo pravila cerkve. — Zakaj bi pa, dragi kmet — vprašam te — ne imel resnične volje živeti v krščanskem duhu? Pač jasno govori bistvo krščanske vere: „Ako ti pošilja Bog križe in težave, prenašaj jih voljno in potrpečljivo; zaupaj v Boga in on ti pomaga v sili in potrebi.“ — Po mojih mislih ni za revnega kmeta boljšega sredstva, kakor da se obrne v potrebi k Bogu, da vpoštevam krščansko načelo in po veri praktično živi. Ti, ljubi kmet, godrnjaš včasih in mrmraš, da ni mogoče natančno in praktično po Kristusovih naukih živeti. — Jaz pa mislim, da Kristova vera pač tako težke dolžnosti ne naklada, da bi jih ne mogel sleherni praktično izpolnjevati.

Ljubi kmet! Pomisli, kolikokrat te zadene marsikatera težava. Imaš težke in neozdravljive bolezni v družini; imaš plačevati obresti od posojila; imaš sitne sosede in mejaše pri zemljišču; imaš osebne sovražnike; imaš vsled požarov, povodnji, suše ali močre velike škode itd. — Poleg tega pa imaš še svoje rodno uboštvo. Kaj ti je tukaj, vprašam te, dragi sokmet, storiti, če nimaš sorodnikov, niti sosedov, niti dobrih ljudi, da bi ti pomagali z besedo ali v dejanju v takih bridkih časih, v revi in nadlogi? Hočeš mar preklinjati in obupu svojo usodo in rotiti Boga?

Mislim, da moraš storiti ravno nasprotno. V božjo voljo se moraš udati in Boga prositi, da bi ti podelil voljnost prenašanja, ljubo zdravje in pravo pamet. Če imaš vse to, gotovo preneseš vse težave; kajti v zdravju in pameti si dobil pripomoček, ki te napravi sposobnega za delo in odvrčati vse zlo: po geslu „pomagaj si sam in Bog ti pomore“. — Ljubi sokmet! Govorim ti iz lastnih izkušenj. Ko bi ti hotel razlagati, kakšne bridke čase sem že preživel, bi se mi ti gotovo čudil. — Vse take bridkosti pa sem na zgoraj naveden način premagal in dosegel naposled ugodne družinske razmere.

Povedal sem ti že, da so vsi stanovi, kolikor jih je pod milim nebom, potrebni in sveti: osebe raznih stanov pa niso vse enakega mišljenja. — Vzemimo n. pr.: tukaj vidiš mizarja, ki pridno izvršuje lepa dela. Ti ga vprašaš, čemu tako dobro in po nizki ceni. Na tvoje vprašanje pa ti on odgovori: jaz delam lepa in dobra dela zaradi tega, ker sem to po svojem poklicu dolžan storiti, da vstrežem s tem delodajalcu, sebi pa zaslužim vsakdanji kruh. — Vprašam te: Je-li se zaveda označeni mizar svojega poklica? Jaz mislim, v vsakem oziru! — Od druge strani pa zagledaš črevljarja, ki tudi pridno opravlja svoj obrt. Dobiš ga ravno pri izvrševanju dela in ga vprašaš, koliko bo računal za v delu se nahajajoče škornje. Črevljar odgovori: škornje, akoravno so iz slabega usnja, vendar jih bom visoko računal; kajti toliko časa bodo trpeli, kakor mene denar; saj se nisem učil zaradi tega, da bi delal kmetom dobre škornje, marveč zaradi tega, da si zaslužim pri tem poslu svoj potrební kruh. — Vprašam te: Je-li se zaveda označeni črevljar svojega poklica? Jaz mislim, nikakor ne! Ljubi kmet! Takih primerov najdeš tedaj povsod, v vsakem stanu, pri duhovnikih, uradnikih, učiteljih, zdravnikih, trgoveh, obrtnikih in rokodelcih. Dobiš jih, ki se zavedajo svojega poklica, v polni meri delajo tako, kakor jim velela stan, imajo resno voljo pomagati ljudstvu in dobivajo za žrtvovanje svojega dela in truda primerno plačilo, da morejo pač stanu primerno med ljudstvom živeti. — Ravno tako pa se nahajajo v označenih stanovih taki, ki pravijo, da izvršujejo svoj poklic le v toliko, kolikor ga morajo, ne glede na to, ali store s tem kaj za v duševni in gmotni blagor ljudstva, marveč izvršujejo svoj poklic same in edino zaradi svojega osebnega materialističnega haska. — Tukaj dragi kmet vidiš, da so vsi stanovi potrebni, nedotakljivi in sveti. V vsakem stanu se tedaj nahajajo osebe, ki se zavedajo svojega poklica in vesnto izpolnjujejo dolžnosti svojega stanu. Ravno tako se pa nahajajo v vsakem stanu osebe, katere se svojega poklica ne zavedajo; ki zanemarljajo dolžnosti svojega stanu — dajejo javnosti slab vzgled, samim sebi pa povzročajo moralni in gmotni propad.

Ljubi kmet! Iz vsega tega sledi, da se moraš obrniti vsakokrat, kadar potrebuješ pomoč kakega stanu, na tiste osebe, ki izvršujejo svoj poklic tako, kakor je njih dolžnost. Vestnemu duhovniku potožiš svoje težkoče, pri vestnem sodniku si poiščeš pravice, pri vestnem učitelju vede, pri vestnem zdravniku zdravja, pri vestnem prijatelju dobrega sveta, pri vestnem trgovcu in obrtniku robo, in končno pri vestnem sokmetu zaupanja, prijateljstva, edinosti in pomoči.

Kako je postopati, kadar se gre za župnijska poslopja, je odvisno od vsakokratnih okoliščin. Glede takih zgradb se imajo razpisati v zmislu drž. zakonika iz leta 1863. konkurenčne razprave. Take razprave voditi in v tej stvari razsojati pa pristaja političnej oblasti in nikakor županstvu. Ono ni kompetentno v sklepanju takih zadev.

Ker me povprašuje marsikateri kmet, kaj mislim o tajnem shodu, sklicanem dne 4. marca t. l. v Ribnici, kjer so ustanovili na čelu klerikalne „trojice“ „kmetsko zvezo“, naj izrazim svoje tozadevno mnenje:

Niti „Slov. Ljudska Stranka“, kakor tudi takozvana „Kmetška zveza“ za okraje: Ribnica in Velike-Lašče se ni ustanovila; kajti ljudsko stranko so ustanovili le nekateri klerikalni zapupniki in nikakor ne ljudstvo. — Ravno tako so ustanovili „kmetško zvezo“ v Ribnici le ne-

kateri klerikalni zaupniki in nikakor ne kmetje. Vprašam: kje so dobili pogum in drznost, imenovati stvar „kmetsko zvezo“, ko so vendar tiščali pri ustanovitvi te zveze kmetom kljuko, da se niso mogli shoda udeležiti, ker je bil ta povsem tajen in umetno životvorjen.

Ako bi se hotela v pravem pomenu besede ustanoviti „Kmetska zveza“, bi moral biti shod javen in pristopen vsem kmetom, ne glede na to, kakšnega — bodisi klerikalnega, liberalnega ali socialnega — prepričanja je kdo. Namen prave kmetske zveze bi moral biti gospodarski in kulturni. Ribniško-Veliko-Laška zveza pa ni drugega, kakor na umetni način osnovana klerikalna zveza. Po starem pregovoru tedaj: „Slab začetek, slab konec.“ — Jaz bi imenoval „slov. ljudsko stranko“ „patentirano klerikalno stranko“; „Kmetsko zvezo“ pa „klerikalno zvezo“. Obedve polit. stranki pa na umeten način ustanovljeno „organizacijo“, ki je v prilog klerikalnega razvoja neobhodno potrebna. Vsa ta organizacija pa nima niti najmanjšega gospodarskega niti kulturnega smisla, takega, ki bi mogel v resnici povzdigniti kmetsko blagostanje na katerikoli način!

Dragi kmet! Sedaj se ločim od tebe in k sklepu svetujem še to: Bodi v pravem pomenu besede zaveden, odkritosrčen in praktičen katoliški mož, razsoden, delaven in pridn gospod in ne bodi: nevošljivec, hinavec, terčial ali zabiti klerikalec niti zvit liberalce. —

Iz vseh teh mojih dopisov se tedaj razvidi, da imam resno in dobro voljo, se pokoriti božjim, cerkvenim in posvetnim zakonom. Nasprotno pa zanikam, da bi imel katoliški duhovnik pravico, prisvajati si na kakoršenkoli način pravico, imenovati bodisi v cerkvi ali izven cerkve one katoliške kmete, ki izvršujejo svojo volilno pravico po lastnem prepričanju proti volji duhovnika, za liberalce, brezverce in grešnike.

Ljubi g. župnik K.! Mislim, da sem dal kmetu vsa ona pojasnila, ki jih je zahteval od mene. — Kot nekdanjemu prijatelju, imam pa potožiti Vam še svoje osebne težkoče. To mislim storiti v prihodnjem dopisu. Do tedaj pa Bog z Vami!

V Sodražici dne 4. aprila 1906.

Jurij Drobnič,
resnicoljuben kmet.

Preobrat na Ogrskem.

Novi ministri.

Zgodilo se je nekaj, česar ni pričakoval nihče: sklenjen je mir med kraljem in med ogrskimi grofi. Fejervari in njegovi ministri so se umaknili in njih mesta so zavzeli nekdanji liberalci dr. Wekerle (min. predsednik in finance), grof Andraši (notranje zadeve), grof Aponi (uk in bogočastje), Košut (trgovino), Poloni (pravosodje), grof Zichy (Zichy, ministerstvo a latere), dr. Darani (poljedelstvo).

Preden so prevzeli ti možje vlado, so se zavezali, da sprejmejo vse državne potrebščine, sprejmejo nov volilni red za ogrski parlament na podlagi enakosti in splošnosti in opuste začasno vsa vojaška vprašanja.

Po enoletnem boju z vlado so se torej Košutovci udali in sami sedli na tista mesta, ki so jim bila prej najbolj na potu. Ker so se jim ponudila ministerstva, so pozabili na vse drugo in sklenili mir.

Nove volitve.

V teh dneh razpiše vlada nove volitve. Da zmaga zopet Košutova zveza, o tem ne more biti dvoma. Ali dolga ne bo to pot doba poslancev, ker nimajo druge naloge, nego sprejeti proračun, dovoliti rekrute in izdelati volilno reformo. Čim bo sprejeta ta in postane zakon, bo zbornica razpuščena in obenem razpisane nove volitve po novem redu. Še le ta zbornica bo imela nalogo, urediti in rešiti preporno vprašanje glede Ogrske in kralja.

Reška resolucija.

Možje, ki so stopili danes na vladno krmilo na Ogrskem, so prav tisti, ki so jih obljubili podpirati hrvatski politiki proti vladi z znano reško resolucijo! Košutovci, s katerimi

so se želeli pobratiti hrvatski politiki in se združiti v boju proti Dunaju, so šli zdaj sami na Dunaj in sprejeli, kar jim je ponudila krona. S tem stopi na vsak način reška resolucija v nov štadij. Košutovci ne potrebujejo več hrvaške pomoči — in kaj počno zdaj tisti možje, ki so sestavili reško resolucijo? Ali se ni zgodilo prav to, kar smo pripovedovali že lani? Reška resolucija je bila velik taktičen in političen pregrešek, in naj poreko tisti, ki se navdušujejo za njo, kar hočejo. Prav o tem hočemo še o priliki govoriti.

Hrvatska.

(Ban hrvatski.) Vsakokrat, kadar dobi Ogrska novega ministrskega predsednika, je navada, da se poda hrvatski ban v Pešto in mu da svoje mesto na poljubno razpolago. Tako je odpotoval tudi ban Pejačević v Pešto k dr. Wekerleju, in le od njega je odvisno, ali imenuje Pejačevića še nadalje banom Hrvatske ali ne. Šele tedaj, ko bo rešeno to vprašanje, bo imenovan tudi hrvatski minister. (Hrvatska ima namreč svojega ministra.)

Srbija.

(Neprijeten položaj.) Vprašanje o naročitvi novih topov je povzročilo srbski vladi že marsikatero velike in neljube težkoče. Vsaka država hoče, da naroči topove v njenih tovarnah. Vlada išče zdaj primeren izhod iz tega položaja na ta način, da naroči pri tvrdki Krupp velike topove, pri Creuzotu ali Škodi pa topove za gorsko artilerijo. Kralj se je o tej zadevi posvetoval z Grujićem. Splošno pa se pričakuje, da ministrstvo odstopi.

Bolgarija.

(Turško-bolgarska meja.) Ker se ponavljajo spomladni spopadi na turško-bolgarski meji, je ukazal bolgarski vojni minister, da morajo obmejni poveljniki z vso strogostjo nastopiti proti oboroženim četam in osebam, ki bi poizkušale prestopiti mejo.

Moravska.

(Posojilo 20 milijonov.) Brnski občinski svet je sklenil z vsemi proti petimi glasovi najeti posojilo za mestno občino v znesku 20 milijonov kron. Denar bi porabila občina za zidanje cest, kanalov, vodnih stavb, nakup zemljišča itd. Amortizira naj se dolg tako, da se zviša najemnina stanovanj polagoma za osem vinarjev na vsako krono.

Francija.

(Osemurni delavnik.) Na velikem shodu delavskih zvez so enoglasno sklenili, pozvati vse delavce, da svečano praznujejo 1. junij t. l. s tem, da zapuste, ko preteče osem ur, odkar so na delu, delavnice. S tem skupnim nastopom si dosežejo osemurni delavnik, če bi pa tega delodajalci ne pripustili, naj nastopi splošni štrajk.

Italija.

(Svetovno-poštni kongres.) V Rimu se je pričel minuli ponedeljek svetovno-poštni kongres. Častno predsedništvo tvorita italjanski poštni minister Baccelli in državni sekretar Morpurgo. Pristop v svetovno poštno zvezo je priglasila tudi Etiopija.

Nemčija.

(Štrajk v Hamburgu.) V hamburški in sosednji altonski luki so izbruhnili štrajki delavcev v pristanišču. Če se ne doseže kmalu sporazumljenje med delavci in delodajalci, bo trpel ves promet neizmerno.

Norvegija.

(Nepotrebni izdatki.) V državnem zboru je predlagal soc. dem. poslanec Eriksen, naj bi se opustile slovesne ceremonije pri kraljevem kronanju in naj se izrazi kralju Hakonu želja, da opusti te ceremonije. Predlog je bil odklonjen z 91. proti 24. glasovom in za kronanje zahtevanih 100.000 K je bilo dovoljenih s 66. proti 47. glasovom.

Anglija.

(Nov šolski zakon.) Angleška vlada je predložila poslanski zbornici nov šolski zakon, ki je sestavljen zelo prostomiseln. Vsled tega

so se nazadnjaki v zbornici zelo raztogotili in govore proti predlogi. Govorniki vladne stranke so se za predlogo živo zavzemali. Skoro gotovo je, da postane nova učna predloga kmalu postava.

Romunija.

(Boj za svoj jezik.) Kakor govore na Slovenskem takozv. „boljši krogi“ kaj radi nemški, tako govore tudi Romunci višjih slojev če le morejo, mesto svoj materni jezik, francosko. Prijelo se je teh ime bonžurovci. (Od bon jour (bon žur) franc. = dober dan). — Minule dni je priredilo društvo „Obólul“ v Bukareštu v gledališču predstavo, katere čisti dobiček je bil namenjen za javne dobrodelne zavode. Članice tega društva pripadajo najbogatejšim romunskim slojem in so sklenile sodelovati pri predstavi same. Seveda naj bi se vršilo vse v francoskem mestu v romunskem jeziku. Ker pa je bila prireditev napovedana v narodnem gledališču, so sklenili visokošolci iz Bukarešta, da hočejo proti zapostavljenju romunščine glasno protestirati. Sešli so se na večer pred gledališčem in povzročili tak kraval, da je prišlo policiji na pomoč še vojaštvo. Izmed demonstrantov (ali so bili dijaki ali ne, še ni dokazano) so vstrelili nekateri iz samokresov na vojake, na kar so odgovorili tudi ti s strelji. Dva sta bila takoj mrtva, nad 300 je ranjenih. Drugega dne so se podali visokošolci k ministru za uk in bogočastje in zahtevali, da naj izposluje odpustitev gledališkega ravnatelja, ker je dovolil francosko predstavo. Tej zahtevi so se izrazili solidarnim tudi visokošolci iz univerze v Jassy. V Bukareštu je sedaj policija pridno pri delu. Aretirala je že 27 oseb, vendar ni med temi nobenega visokošolca. Vsi najboljši advokatje (nad 20) so se prostovoljno oglasili, da hočejo zaprte brezplačno zagovarjati. Po Rumuniji je vsled tega vse po koncu. Boj proti bonžurovcem postaja vedno ostrejši. (Posneto iz rom. lista Adeverul = Resnica).

Štajersko.

Gaučeva volilna reforma.

Mnogo se je govorilo pri nas in pisalo o Gaučevem predlogu volilne reforme. Na očitanje „Domovine“, da smo bili prodani slovenski Štajerci in naši sosede Korošci samopašnim težnjam klerikalne stranke na Kranjskem, ni dospel do danes, dasi je minulo že od tedaj več kot mesec dni, noben popravek ali protidokaz, torej je bilo očitanje „Domovine“ popolnoma resnično. Vsaj osem mandatov bi nam moralo biti odkazanih v Gaučevem predlogu, ali dobili smo jih vsled izdajalstva v lastni stranki le šest. Koristi kranjskih klerikalcev je žrtvoval Gauč dva štajerska mandata.

Da pa zagotovi vlada čim več poslanskih mest Nemcev, je sestavila na podlagi umetne volilne geometrije še en volilni okraj tako, da je pobrala iz naše srede vse trge, v katerih ima ali nima večine nemštvo. Sestavila je na ta način takozvani Ormoški volilni okraj spodnještajerskih mest oz. trgov, v katerega je privzela celo Šoštanj, kjer je poleg 908 slovenskih prebivalcev kmaj 179 Nemcev.

Ves ta volilni okraj šteje blizu trideset tisoč prebivalcev, izmed katerih tvorijo dve tretjini Nemci. Vsi ti pa so v naše trge importirani uradniki, trgovci in obrtniki, obdani okrog in okrog od slovenskega prebivalstva.

Kaj nam torej kaže to? Da si ta sedmi mandat tekom ene volilne dobe lahko prisvojimo, ako se krepko organiziramo.

Vsi ti priseljeni Nemci, bodisi trgovci ali obrtniki, se živijo le od slovenskega ljudstva. Da jim ne dajemo zaslužka mi, so uničeni, ali pa morajo, ako se nočejo gospodarski ubiti, postati Slovenci ali pa se izseliti. Druge poti jim ni odprte. Kakor so vzrasli med nami, tako se jih lahko zopet ubranimo; ako imamo v sebi dovolj moči in zavedanja, da napovemo svojim nasprotnikom neizprosni gospodarski bojkot na celi črti. Držimo se neomajano tekom leta gesla „svoji k svojim“, izvedimo ta glas do skrajnosti

in pred nami leži uspeh: slovenizacija spodnještajerskih trgov.

Dolžnost naših političnih krogov je, da prevzamejo vodstvo in organizacijo te agitacije. Nož, ki nam ga je nastavila vlada s to umetno volilno geometrijo, obrnimo tja, od koder nam je namenjen.

Ta sedmi mandat na Štajerskem leži v naših rokah. Nemci, ki ga tvorijo danes, so gospodarski odvisni od nas, če pa se vzdignemo, pade to na umeten način vzgojeno nemštvo preko noči v prah, na njih mesto stopi slovenski obrtnik ali trgovec, in v volilnem okraju spodnještajerskih trgov odloča — Slovenec.

Če pa ne pričnemo z bojem, nismo pokazali drugega, kakor da smo nevredni samostojnosti, ker ne spoštujemo svobode in da nismo za drugega, kakor da hlapčujemo tujcu in priseljencu. Na leta že izsesavajo ti našo kri, z našim denarjem so obogateli, naša malomarnost jih je pomnožila. In to naj gre vedno naprej?

Gaučeva volilna reforma naj nam je prst, ki je pokazal, kaj moramo storiti najprej: otresti se parazitov, ki se žive od nas, gospodarski se osvoboditi, in s tem smo si priborili tudi sedmi mandat na Spodnje Štajerskem.

Iz slovenske občine. Bojni klic, glasan in rešen, se je začel razlegati po spodnještajerskih pokrajinah. Vsak, kdor čuti, da ga je rodila slovenska mati in govorila z njim prve besede v tem milem jeziku, vse stopa pod bojni prapor in zahteva skupno in odločno: pravico našemu narodu! pravico našemu jeziku! — Zahtevamo pravico, ali jo pa tudi dobimo? Male so drobtine, ki jih podaje vlada spodnještajerskim Slovincem. Malo, ali bolje rečeno: nič nimamo pravice. Vse pravice pa imajo naši narodni nasprotniki Nemci. In mi, zahtevajoči svobodo in prostost, kam naslovljamo svoje zahteve po pravici? Na ravno te Nemce, od njih smo pričeli zahtevati delež, ki nam gre. In kakšni so ti; ali so mar Nemci prvi narod na svetu? Prvi nikdar nenasitljiv narod so pač, nikdar nimajo dosti, vedno hočejo imeti več. Če kupi slučajno kak Slovenec od Nemca večje posestvo, pa je že vik in krik po nemških časopisih in govore o krivicah, ki naj jih prizadevamo mi Slovenci Nemcem. Ali rekel sem, da se razlega bojni glas zdaj na enkrat. Res je. Vsi slovensko misleči ljudje stopajo pod ta prapor. Tudi naši listi nas vedno navdušujejo za ta boj. Pozivljajo nas, naj se vedno in povsod držimo gesla: „svoji k svojim“. Zato tudi nimajo več naši Nemci toliko uspehov, kakor si jih želijo. Jezi jih to in peče. Prav jim je: prišel je samo povračilni dan. Mi sicer tudi še nismo na tisti stopnji, na kakeri bi morali biti. Mnogo drugače bi bilo seveda, ko bi vodili Kranjci drugačno politiko z ozirom na obmejne Slovence, in se ne veselili samo na tem, če se tepejo brat z bratom. In če izpregovori kak dr. Šusteršič medlo besedo za nas, pa ga že razupijejo in hvalijo na vse pretege, češ, poglejte ga, kako se trudi. Prav to velja o dr. Tavčarju. Ti gospodje nam nič ne pomorejo, zato si moramo pomagati sami. Seveda je pri tem zelo slabo za nas: ker smo zahtevajoči pravico osamljeni, nas je premalo, in zato je vladi njeno stališče proti nam olajšano. Morda pa se vremena kmalu izpremeni?!

R.

† Poslanec vitez Berks. Poslanec kmet-skih občin volilnega okraja celjsko-brežiškega, vitez Hugon Berks je minuli teden na svojem gradu blizu Celja nenadoma prominul. Pripeljal se je komaj z Dunaja. Svoj okraj je zastopal devet let. V državni zbornici se ni pridružil nobeni stranki, ampak je bil divjak. Pri zadnji volitvi leta 1901. je prejel 249 glasov volilnih mož, njegov protikandidat le 19. Svoječas je bil vitez Berks oficir v avstrijski armadi. R. I. P.

Nove volitve. Volitve za lani vsled smrti poslanca Žičkarja izpraznjeno poslaniško mesto so razpisane na torek dne 29. maja. Prvotno je bilo rečeno, da se volitve sploh ne vrše. (Poslanec Žičkar, videmski dekan, je zastopal, kakor znano, celjsko splošno kurijo.)

„Knajpa“ v Celju. Minulo soboto so priredili tukajšni nemški visokošoleci svojo prvo knajpo v letošnji Veliki noči. Stem je slovesno

otvorjena cela vrsta razgrajanj itd., ki nas čakajo v tej sezoni.

Potrjeni fantje. Pri novačenju iz celjskega okraja so potrdili k vojakom v Celju od došlih 656 mladeničev 142; v Laškem od 342 došlih 68; v Šmarju od 337 došlih 64.

Celjska Vahtarica. Z velikim veseljem je pobrala celjska Vahtarica razpor med praškim dijaštvom in ga prinaša v precej prenešeni luči svojim čitateljem.

Poučni govor o kmetijstvu. V Novi Cerkvi pri Celju priredi potovalni učitelj Fran Goričan v novem šolskem poslopju poučno predavanje o kmetijstvu. Naj bi bilo veliko udeležbe!

Gibanje v Šoštanju. Izid zadnjih tukajšnih volitev nas je vzpodbodel, da delamo krepko naprej. Ljudska knjižnica, ki jo snujemo, ima že več sto knjig, od teh največ podarjenih od rodoljubnih Slovincem. Tozadavne pošiljatve je nasloviti na: Vladimir Vošnjak, Šoštanj.

Novorojenca našli. Pri snaženju šolskega stranišča v Braslovčah so našli truplo novorojenčev. Po mnenju zdravnikovem je otrok že dlje časa ležal v gnojnici.

Novo šolo građe v Bočni. Delajo za stavbo prve priprave. Do jeseni bo poslopje že pod streho.

Velik ogenj. V Slovenski Bistrici je nastal v Stigerjevi tovarni za bučno olje velik požar, tako da so morali pomagati pri gašenju tudi vojaki.

Zastrupljenje z alkoholom. Na mari-borski policijski stražnici je umrla na zastrupljenju z alkoholom 45 do 50 let stara ženska, kdo je, še ni znano. Pri sebi je imela nekaj pisemskih ovitkov z neko tirolsko tvrdko.

Koroško.

Počitnice na šolah. Glasom ministrskega ukaza se podaljšajo s tem letom pričeni počitnice na vseh ljudskih in meščanskih šolah Koroške od šest tednov na dva meseca. Pouk se prične na jesen, in sicer ob istem času, kakor dozdaj, konča pa se toliko prej, da trpe počitnice dva meseca.

Samo nemščina. Koroški deželni zbor je sklenil, da bo odslej razpravni jezik pri njegovih sejah le nemščina. Edini slovenski deželnozborski poslanec za Koroško, Fr. Grafenauer pa je izjavil, da tega sklepa nikdar ne pripozna, ker je bil storjen tedaj, ko je zbornica dobro znala, da se on tiste seje ne more udeležiti.

Št. Lenart pri Sedmih Studencih. Misi-jona, ki je bil tu minule dni, se je udeležilo nad 1000 oseb. Kaj ko bi bili tudi politični shodi tako mnogoštevilno obiskani?

Odlikovanje nadučitelja. Minister za uk in bogočastje je podelil nadučitelju doblaveške ljudske šole A. Dreotu v priznanje za njegovo večletno plodnosno delovanje v učiteljski službi naslov ravnatelja.

Med vožnjo je umrl nadgeometer Jožef Umschaden v Celovcu. Peljal se je v vozu od svojega stanovanja po poslih. Ko je voz prišel na mesto, so našli Umschadna mrtvega. Zadel ga je srčna kap.

Divja loveca. Ob laško-koroški meji je mnogo divjih lovecev. Te dni so zopet dva pri-jeli. Bila sta iz Malborjeta. Njiju sled je našel lovec saškega kralja in takoj obvestil o tem orožnike v Ukvah in nekaj gozdarjev. Divja loveca sta imela seboj tudi bogat plen; ustrčila sta brejo divjo kozo in velikega srnjaka.

Primorsko.

Ljudski oder v Trstu.

Društvo Ljudski oder v Trstu je imelo v soboto dne 31. marca svoj prvi redni občni zbor.

To društvo, ki je v Trstu za Slovence tako sila potrebno, kakor človeku hrana, je pokazalo že v prvem letu svojega obstanka, da pojmi svoj vzvišeni namen, ki ga je znalo tudi v svrhu izobrazbe slovenskega delavca vestno izvrševati.

Društvu je namen zgolj izobrazba. Oglejmo si tedaj njegovo delovanje. Ustanovili so je slo-

venski delavci pred enim letom, in sicer so šli na delo s praznimi rokami, toda z resno voljo do dela in s prepričanjem, da izvršijo le eno svojih dolžnosti v prid svojih tovarišev. Pokazali so se vredni, imeti sami v rokah to kulturno delo.

Ustanovili so svojo čitalnico, ki je preskrbljena z lepim številom raznovrstnih slovenskih, nemških, italijanskih in drugih slovenskih časnikov in revij. Ustanovili so potujočo knjižnico, ki je preskrbljena z izbranimi slovenskimi knjigami, katerih se člani, kakor čitalnice, vrlo poslužujejo.

Čitalnica je imela v enem letu preko 6000 obiskovalcev in knjižnice se je posluževalo 800 članov. Ako pogledamo malo knjige, ki so bile največ čitane, se takoj prepričamo o neresničnosti trditve, da se med nami Slovenci nikdar ne napravi lepe književnosti; ker ni za njo tal t. j. občinstva. Treba se je le nekoliko potruditi, dajati velikemu sloju, iz katerega obstoji slovenski narod (delavcem), priložnost seznaniti se z deli svojih književnikov. Gotovi smemo biti, da delavec katere si bodi narodnosti, ne bode nikdar prijel knjige v roke, če se mu ne nudi priložnost in če ne znajo drugi faktorji nanj vplivati v tem oziru. Najbolj čitane knjige so bile ruskih pisateljev, med katerimi zavzema prvo mesto Tolstoj. Njegovo „Vstajenje“ se je čitalo 25krat; za njim pridejo: Čehov, Dostojevski, Turgénjev, Puškin, Čajkovski, Patápenko in Kozmak.

Od slovenskih pisateljev so čitali največkrat Mihalekovo „Iz nižin življenja“. Takoj za njim je Cankar, za katerega so se člani kar trgali. Drugi so Zofka Kveder, Šorli, Aškerc, Govekar itd.

Znanstvenih knjig je bila čitana najbolj Starčeva občna zgodovina (v celoti sedemkrat), več ali manj pa posamezni zvezki. Ako pa po drugih znanstvenih knjigah niso tako posegali, kakor bi bilo pričakovati, je temu vzrok le to, da so naši tudi člani tukajšnjega italijanskega društva „Circolo di studi sociali“, ki poseduje eno najboljših znanstvenih italijanskih knjižnic.

Društvo je priredilo 16 predavanj, katere je obiskalo 4000 članov. Od obiskovalcev je bilo 95% delavcev, le redko kedaj se vidi na predavanjih kakega slovenskega meščana, če prav so bila predavanja le strogo znanstvena. Predavanja so bila izvečine socialne vsebine. Tri, ki jih je priredil dr. Dereani iz Gorice, so bila medicinska, eno o Prešernu, druga pa o različnih socialnih vprašanjih ali pa so se tikala zgodovine. 4000 obiskovalcev za 16 predavanj ni dosti. Toda upati je, da se število v bodoče pomnoži, kajti zanimanje za predavanja vedno narašča.

Društvo je priredilo tudi svojo dramatično predstavo, ki je bila precej lepo obiskana, čeprav se je vršila na delavnik.

To je kratko poročilo predsednika Antona Jernejčiča, ki nam pa kaže, da je društveni odbor res deloval po svojih močeh. Poročilo znači velik moralen uspeh tržaških slovenskih delavcev.

Po poročilu blagajnika se je prešlo na izvolitev novega odbora, ki je izšel sledeči: Predsednik: Jernejčič Anton; Odborniki: Furlan Anton, Gogola Vincenc, Gruden Fran, Makove Ivan, Petean Josip, Potočnik Fran, Regent Ivan, Sešek Fran. V pregledovalni odsek: Može Rudolf, Škrbic Jakob in Vaupotič Anton.

Novi odbor obstoji iz novih svežih mladih moči, ki delajo upravičeno upanje, da se razvije delovanje društva v novem poslovnem letu še z večjo silo kakor lani, ker je prvi led prebit in premagane prve težave, za kar vsa zasluga in hvala staremu odboru.

Na tiru so ga našli. Pod mostom nove bohinjske železnice so našli v bližini Tolmina delavca Julija Perliča. Perlič je smrtnonevarno razmesarjen. Pripeljali so ga v tolminsko bolnico. Ali se gre pri tem za nesrečo ali zločin, še ni znano, ker leži najdeni Perlič v nezavesti.

Stric, ki ne pozna mere. V Trstu je peljal svojega štiriletnega nečaka neki mož v gostilno. Da pa si fantič dobro zapomni, kdaj

je bil s stricem v gostilni, ga je tako nalival, da bi se mali z alkoholom zastrupil, da ni bilo pri roki hitre zdravniške pomoči.

Iz Trsta pobeglega Josipa Skalo, ki je poneveril tu vsoto 10.000 kron so prijeli v Hamburgu. Skala se je hotel ravno odpeljati preko morja v Ameriko. Denar so dobili še ves pri njem. In to je pri celi stvari še najbolje.

Dopolnilne občinske volitve v Gorici se vrše za tretji razred 24. t. m., za drugi 27. in za tretji 30. t. m.

Nalezljive bolezni. Šolo v Gorici so zaprli še pred postavnimi velikonočnimi počitnicami, ker so se med otroci pričele razširjati nalezljive bolezni. Da se imajo šole nemudoma zapreti, je odredil tako mestni šolski svet na predlog mestnega fizika.

Mleko v Gorici. Mlekarji in mlekarice goriške okolice štrajkajo in nočejo voziti več mleka v Gorico, ker je mestni magistrat izdal neke odredbe, katerih bi se morali mlekarski producenti držati.

Kranjsko.

Imenitnega gosta je imela Ljubljana te dni. Bil je to vodja lužiških Srbov g. dr. E. Muka, profesor na gimnaziji v Freibergu (Saksonsko), mož, ki ima obilo zaslug zlasti za lužiško-srbsko književnost. Lužiških Srbov je danes še krog 1/4 milijona, od teh jih polovica biva na Saksonskem, polovica na Pruskem. Dočim jih na Pruskem kruto zatirajo in siloma germanizujejo, uživajo na Saksonskem še dokajšno prostost. V ljudskih šolah se jim deli poduk v srbskem jeziku in v Draždanih samih celo v dvorni cerkvi so propovedi v srbskem jeziku, ki je zelo podoben slovaškemu jeziku, za Slovence torej mnogo bolj umljiv nego n. pr. češki jezik. Ko je bil dr. Muka predstavljen saksonskemu kralju, ga je ta vprašal: „Sie sind ein Wende?“ Dr. Muka mu odvrne: „Ja, Majestät, ich bleibe es bis zum Ende.“ In kraljev odgovor: „...so ist's recht.“

Čujemo, da dež. odbor kranjski noče upoštevati sklepa deželnega zbora o samoslovenskem uradovanju. Hočemo biti pozorni ter vsak slučaj brezobzirno spraviti v javnost.

Po toči. Ej, kdor ni doslej čislal naših klerikalcev, in kdor ni doslej bil prepričan, kako vneti pripadniki ideje splošne jednake volilne pravice so ti možje, prepričal se je lahko o tem v zadnjem zasedanju dež. zbora kranjskega. Tista infamna skrupularija, katero si je dovolila vlada predložiti zbornici, kot razširjeno volilno pravico, prav gotovo ni družega zaslužila, kot izdatnih obstrukcijskih kľofut. Ako bi se na Kranjskem vpeljala splošna jednaka volilna pravica, in makari, da pridejo vsi mandati v klerikalne roke, ne rekli bi konečno ničesar. Začeli bi boj na nož in skušali bi doseči to, kar v vseh letih, kar so bili liberalci na krmilu, niso storili. In tega je prav mnogo, oziroma vse. V svoji neskončni brezbriznosti in lenobi ti ljudje niso niti skrbeli za svoje, politično najbolj izpostavljene ljudi, da bi jim vsaj pripomogli do koščeka gotovega kruha. (Vide učiteljstvo!) Skrbeli so k večjemu za svoje dinastije, in priskrbovali njihove ljudi z najmastnejšimi službami, recte sinekurami. To je vse njihovo socialno delo. Da bi bili storili kaj za kmeta, ali obrtnika, ali kogarkoli, o tem še govora ni. Tako so srečno izgubili vsak stik z narodom, in danes so sami. Klerikalna povodenj ugrabila je do danes vse. V kolikor še ne vlada, stori to gotovo v nekoliko letih izdatno. In vendar se ta stranka ni ženirala zadovoljiti se s propozicijo, po kateri naj bi ostalo nemški veleposesti 10 mandatov z jamčenih in zagotovljenih. Šušteršičeva strast po nadvladi je tako brezmejna, da ne more strpeti niti par let ne, in da paktira skoro v isti sapi s principom, katerega je pobijal z vso svojo demagogijo vsa zadnja leta. Taka poštenost res imponira; in zato je očito, da ni klerikalizem samo časih brezdomovinski, ampak časih tudi fevdalen, vedno in povsod pa podel, nizek in lopovski!

Slovenske učne knjige za srednje šole in učiteljska. Dvakrat, dne 2. februarja in dne 21. marca t. l. so se zbrali ljubljanski profesorji, zastopniki vseh učnih predmetov, da bi v

skupnem posvetovanju dobili pregled, za katere predmete in kakšne učne knjige je treba spisati najprej, ter da bi dosegli složnost in enotno postopanje na tem velevažnem polju. Ker se je pri prvem shodu naglašalo, da je profesorjem biti pripravljenim za slučaj, da se bodo vsi srednješolski predmeti poučevali v slovenskem jeziku, in da mora baš profesorstvo postopati v tem oziru izpodbudno, zato se je poskrbelo vsakemu predmetu za pisatelja, ki bi, kadar se merodajni činitelji odločijo za slovenski učni jezik, tekom tistega časa, ki ga je treba za tako preureditev učnega načrta, vsekakor spisali potrebne slovenske knjige. In doseglo se je na obeh shodih toliko, da je za vsak čas popolnoma zajamčeno spisanje vseh dotičnih knjig. — Da je širši javnosti možno se poučiti tudi o dovršenih sklepih in zasnovanih načrtih, se je izvolil iz sredine ljubljanskih profesorjev centralni odbor, ki daje vsakomur, kdor se zanima za stvar, potrebne informacije. Na čelu mu stoji Fr. Wiesthaler, ki daje pojasnila, a je posebno tudi referent za klasično filologijo; sicer pa zastopajo posamezne predmete ti-le gospodje, ki bi vsakega popraševalca eventualno napotili v zvezo z dotičnimi spisovalci knjig: za verouk dr. Pečjak, za nemščino A. Štritof, za slovenščino dr. Požar, za zgodovino in zemljepisje Fr. Orožen, za prirodoslovje Fr. Macher, za matematiko in fiziko A. Senekovič, za modroslovje in vzgojeslovje A. Črnivec.

Deželnega odbornika dr. Tavčarja odkritosrčnost. „Sl. N.“ poroča o shodu volilcev narodno-napredne stranke, piše, da je dr. Tavčar v Mestnem Domu tako-le govoril: „Ker je naša stranka odločna in odkritosrčna privrženka in zagovornica splošne in enake volilne pravice, seveda v njeni čisti in nepokvarjeni obliki itd.“ — Temu Tavčarjevemu uvodu, kot predstavku, priklupil bi se lahko zastavek: „zato ne bomo tistih ljudi terorizirali, ki so tudi njeni pristaši“. A motiš se, dragi bralec, če misliš, da bi bila to prava in dovoljena konsekvence. Ravno nasprotno. Po Tavčarju in njemu podobnih gospodih glasi se stavek v praksi tako-le: „Ker sem odločen in odkritosrčen zagovornik splošne in enake volilne pravice, skušam ubiti in uničiti vsakogar, kdor je tudi odločen in odkritosrčen zagovornik splošne in enake volilne pravice. Prvi pogoj temu pa je, da je moralno ali materijelno od mene odvisen, ali da je vsaj deželni uradnik — jaz pa deželni odbornik. Drugi pogoj je ta, da tak deželni uradnik nima klerikalcev ali Nemcev za seboj, kajti na protektovance le-teh se ne upam, in se tudi še nikoli nisem upal.“ Tako pa smejo razni deželni uradniki podpisovati oklice na katoliške shode, drugi smejo kumovati vsaki Marijino-družbinski zastavi — ali ako se dež. uradnik, ki je na glasu socialnega demokrata in se piše K. Schweiger, samo udeleži spreveda za splošno volilno pravico, kot se ga je udeležilo na tisoče drugih, se ga s pomočjo liberalnega Tavčarja in Grasellija takoj spravi v disciplinarno preiskavo. Omenjeni uradnik je bil in je obče znan kot vesten in priden človek — skozi vsa leta je bil tega mnenja tudi deželni odbor — kar na kratko pa je bil navzlic vsi kvalifikaciji sedeč v disciplinarni preiskavi — pri toletšnjem imenovanju lepo preteriran. Mož je, kakor se vidi, mnogo zagrešil: demonstriral je za isto pravico, za katero se Tavčar in Graselli „odkritosrčno“ navdušujeta, katero Detela in Povše kot dobra klerikalca „odločno“ zahtevata. To je prvi in glavni njegov greh. Drugi je menda ta, da ni Bleiweisu v sorodu niti ne v devetem kolenu; in če tega ni, se pri nas ne-le težko službo dobi, ampak tudi težko avanzira. Zistem, kakor se je uveljavljati začel, je res izboren. A Schweiger ni edini deželni uradnik, kateremu ne sije milost naših vsemogočnikov. Poznamo gospode, ki so znani tako po svoji odlični kvalifikaciji, kakor po svoji delavnosti — a te zatirajo liberalci sami, ker ne hodijo ž njimi skozi drn in strn. Naši gospodje se navdušujejo k večjemu za deželne uradnike z 51 o d n o s n o 42 službenimi leti, ali za gospode, katere bodo kmalu v nosilnicah morali prinašati v de-

želnega dvorca mogočne pisarne. Ali zapomnijo naj si ti možje Ibsenove besede: „Jugend ist Wiedervergeltung“ — tudi oni ne odidejo svoji usodi!

Žensko telov. društvo ter ljubljanski Sokol sta priredila na dveh zaporednih nedeljah svoji javni telovadbi. Videli smo tu kos kulturnega našega dela v najboljšem in najlepšem pomenu besede. Vaditi telo v ta namen, da se v zdravem telesu moreta razviti zdrava duša in veder duh, to je del temeljnega dela našega, ki hočemo na njem graditi svojo bodočnost. Leno stoletje telovadbe, pa naj potem narod preneha s telovadbo, njene dobre posledice bo občutil narod še v poznih rodovih, — uspehi bodo prihajali na dan še stoletja kasneje. To je krasno podrobno delo, ki je imajo v rokah naša sokolska društva. Pravi činitelji vsakemu sokolskemu društvu pa so njegovi načelniki in vaditelji, naši učitelji telovadbe. Njim gre pretežna večina hvale! Brez vaditelja je sokolsko društvo mrtvo, ker je brez telovadbe nepotreben in brezpomemben stvor. V ženskem telovadnem društvu je gospica Jos. Kajzeljeva, ki goji sokolsko telovadbo z globokim umevanjem in ki dobroto te telovadbe deli našemu ženstvu že nekaj let. V ljubljanskem Sokolu pa je načelnik telovadbi resni in vestni Bojan Drenik, kateremu stoji ob strani dr. Viktor Murnik, drugi ustanovitelj Sokolstva na Slovenskem. Nazdar njim in vsem drugim vaditeljem! Veritas.

„Bela Ljubljana vzbuja danes strmenje vsakogar“ — tako pišejo plenipotentarii iz izvrševalnega odbora narodno-napredne stranke v pozivu k volitvam v ljubljanski občinski odbor. In res je to! „Bela Ljubljana vzbuja danes strmenje vsakogar“, in vzbuja ga, čim bolj jo kdo pozna. Ž njo vred vzbuja strmenje, srd in obžalovanje tudi tista stranka, ki si je pritisnila po njeni lastni izpovedi (pardon — po izpovedi Sl. N.) v zadnjem času veliko socialno krpico na svoje oguljene narodne hlačice. Ta Potemkinova flika naj ima seveda namen razne naše kratkovidne naivneže še malo ponarkotizirati, da se ne zbude prehitro, dasi je že ves ostali svet davno na nogah in pri delu. Če v pogovoru z našim filistrom, ki se rad pobaha, da je „napreden“, rabiš besedo „socialen“, tedaj bodi prepričan, da bo mislil možic, da si nekaj višjega. Pri kislem evičku ali čaši piva mu tudi lahko pripoveduješ kaj o socializmu, a seveda mora biti tvoj pouk lepo prikrojen kot za kako šolsko izdajo, recimo za V. ali VI. gimnazijski razred. Tudi imprimatur domačih papežev mu manjkati ne sme, sicer postane mož pozoren, in potem protestira in to na vse mogoče načine. Če ima dober glas, te n. pr. prevpije, in ti si uničen; če je v zvezi še „Sl. N.“, ti pravi, da si klerikalec, ali kar je skoro še hujše, da si socialen demokrat i. t. d. Gorje ti pa, če bi pa skušal svoje bedaste teorije tu in tam nekoliko razvijati. Izgubljen si, verjemi! Mož bi se potapljaj malce po desnem hlačnem žepu, da bi drobiža zazvenelo po njem, vstal bi ter odšel iz tako zaničljive družbe. Poiskati bi si šel druge boljše. Ogovoril bi n. pr. fijakarja Turka in mu povedal, kako si neumen. In fijakar Turk bi n. pr. rekel: „Še za konje bomo vpeljali volivno pravico, natirlih!“ In če bi naš narodnjak in možakar ne našel Turka, našel bi „pri roži“ n. pr. gosp. Schreya. Vprašal bi ga morda — gotovo seveda tega ne vemo — kako sodi o socialnem vprašanju. Gospod Jean bi malo posopihnil, pomislili, koliko ljudem pomagajo do kruha, ter konečno dejali: „Für mich längst gelöst. Bin ganz zufrieden. Nej no greja! Betty, noch a Krügl!“ In tako bi naš narodnjak po sili prišel do prepričanja, kaka bedastoča je misliti na to, da treba tudi našemu delavstvu zastopstva v občinskem svetu ljubljanskem, ki obeta v kratkem postati imeniten „Hausherrnverein“. — Nej no greja!

Lokalna organizacija jugoslov. soc. dem. stranke priredi v nedeljo 15. aprila ob pol 10. uri dopoldne na vrtu restavracije „pri levu“, Marije Terezije cesta, ljudski shod z dnevnim redom: Deželnozborska obstrukcija in stališče delavstva. Povabljeni so tudi deželnozborski poslanci.

Velika eksplozija na Dunaju.

(Izvirno poročilo.)

Ob devetih zjutraj na minulo soboto sem zvedel za veliko eksplozijo, ki se je prigodila v dunajskem desetem okraju, takojimenovanem delavskem okrožju.

V Favoritnu — tako se imenuje ta del mesta — stoji tovarna poleg tovarne, vmes pa velike visoke hiše, v katerih žive bomo delavci s svojimi ženami in otroci. Gost črn dim leži nad tem delom Dunaja, in očrnele so tudi ondotne hiše in tovarne, očrnele so tudi delavci, ki zapuščajo fabrike opoldne in zvečer, svetijo se le stroji v tovarnah. In neprestana nevarnost leži nad temi poslopji, vsak trenotek se lahko zgodi velika nesreča, in kri delavca, pretakajoča se še trenotek prej v njegovih žilah, curlja nekaj hipov za tem že po strojih, ali pa kaplja po mrzli steni navzdol...

Če odtrga stroj delavcu prst ali mu zmečka roko, je to vest, ki nas ne iznenadi niti preveč ne presune. Navajeni smo temu. Ali strel, ki je poknil v soboto zjutraj v eni teh tovarn, je bil tako močan, da se je slišal njegov odmev celo tja do cesarskega prestola.

Neobhodno delo me je oviralo, da nisem prišel pred drugo uro popoldne na lice mesta. Tu se mi je odprl grozovit prizor. V velikem krogu so obkroževali policaji kraj nesreče, tam sredi pa je ležal kup razvalin, na katerih je mrgolelo ognjegascsev in delavcev, ki so iskali za... zasutimi tovariši.

Mestni stavbeni svetnik je na vprašanje, če se je morda razletel parni kotel, zanikal, ker bi zavzela razpoka na velikem tovarniškem dimniku — katerega vrh se je razsul — v tem slučaju ravno nasprotno smer. Skoro gotovo pa je, — tako nadaljuje — da so se užgali hlapi benecina, katerega je bilo v tovarni za dobrih 150 kg. Pove mi tudi rezultat strašne eksplozije: trije ubiti, blizu dvajset ranjenih, o treh se ne ve, kje so, najbrže so podsuti. Drugega mi ni treba povedati, ker vidim vse pred seboj: močne traverze skrivljene, deli na sto centov težkih strojev so zviti, kakor da so bili iz testa, visoko trinadstropno poslopje je pretrgano na polovico: en del strmi nemo proti nebu, druga polovica pa je kup prahu in opeke, ki naj krije troje človeških trupel.

Možnost slučaja, da je vendar kdo pogrešujočih treh še živ, daje ognjegascem in najetim delavcem nadčloveške moči. V neizmernem prahu, ki se dviga nad njimi in jih duši, grebejo z lopatami in rokami naprej po... tovariših.

Ravno se oziram po v okolici stoječih hišah, katerih šipe so vse razbite, katerih strehe so razsute, kakor bi tega ne storil niti najhujši vihar, kar zakličejo delavci v kotlini pod menoj: „Enega imamo...“

Nervozno poveljuje ognjegasni častnik. Trepetajočim glasom, ki se mu pozna prisiljena mirnost, ukazuje: „Rešilo moštvo... drugi vsi proč!“ Njegovo povelje je v hipu postalo dejanje. V votlini, iz katere štrli polovico glave, imamo pristop le nekateri drugi, ki nismo pri delu neobhodni. Pazno izkopavajo ognjegasci z rokami zasutega...

Lobanja je prebita in iz nje gledajo možgani, oči na pol odprte, ustnice zategnjene, izraz obraza kakor v poslednjem smrtnem trepetu in trzanjih se nahajajočega človeka.

Moja ura kaže točno pol štirih, in ne mine nadaljnih deset minut, že je mrtvec zavrt v črno platno, odneso ga in zopet kopljejo in iščejo v razvalinah po ostalih dveh...

Kakor berem v listih, je poslal tudi cesar na kraj nesreče posebnega sla, da mu poroča o uspehu rešilnega dela. Prihodnjega dne je dal tudi povelje, da nastopijo še pionirji in iščejo po ostalih dveh. Dobili so ju na nedeljo okrog sedme ure zvečer, oba strašno končana: zlomljeni udje, oprsje odprto, da je videti pljuča. Nato so prestali z nadaljnim delom.

Kako se je zgodila eksplozija, ne bo morda nikdar dognano. Slutijo pa, da je nesrečni mašinst, katerega sem videl izkopati, kadil, vzlic

temu, da je bilo to najstrožje prepovedano. Celo žveplenke imeti pri sebi je bilo tako strogo zabranjeno, da je dalo vodstvo tovarne vsak dan preiskati poljubno število delavcev, da se prepriča, ali se drže zapovedi ali ne. Velika sreča pa je bila, da je bil ob času eksplozije ravno odmor in je bila večina delavcev na dvorišču, kjer so si kupovali zajtrk. Bilo bi jih drugače ubitih najmanj do sto.

Brezskrbno
družinsko srečo garantira najvažnejša knjiga o preoblagodarjenju z otroci. Z nad tisoč zahval. pismi pošilja diskretno proti 90 v. v avstr. poštinih znamkah ga. A. Kaupa, Berlin S. W. 296 Lindenstrasse. 50.

Izorno zalogo raznovrstnih novih in starih vin v sodih in steklenicah priporoča
Anton Müller
vinotržec v Domžalah (Kranjsko).

Stroje za poljedelstvo, in motori.
Trombe za vodo in vino, cevi vsake vrste.
Klinje in druge potrebščine se najceneje kupi v skladišču
Fran Zeman-a, Ljubljana
Poljanska cesta št. 24.

Tri goldinarje velja poštni zabojček brutto 5 kilo (okoli 50 do 60 kosov) toaletnega mila (odpadkov) lepo sortiranega z vijoličnim, rožnim, heliotrop, mošusovim, šmarničnim, breskvinim itd. duhom. Razpošilja proti povzetju podjetje Manhattan Budapešta, VII. Bezeredy ul. 3.

Zakonito zavarovano.
Vsako ponarejanje in ponatiskovanje kaznjivo.
Edino pravi je
Thierryjev balzam
le z zeleno znamko z nuno.
Staroslaven, neprekosljiv zoper motenje prebavljanja, krče v želodcu, koliko, prehlajenje (katar), prsne bolezni, influenco itd. itd.
Cena: 12 malih ali 6 dvojnatih steklenic ali 1 velika posebna steklenica s patent. zamaškom K 5.— franko.
Thierryjevo centifolijsko mazilo splošno znano kot „non plus ultra“ za vse še tako zastarane rane, vnetja, poškodbe, ture in otekline vseh vrst. — Cena: 2 lončka K 3-60 franko razpošilja le proti predplači ali povzetju 15
Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogški Slatini.
Brošuro s tisoči zahvalnih pisem zastonj in franko. Dobiva se skoro v vseh lekarnah in medicini. drogerijah.

„Naš List“
Zahtevajte
Iščejo se osebe obeh spolov, ki bi pletle na naših strojih. — Preprosto in hitro delo vse leto doma. — Ni treba znati ničesar. Oddaljenost ne škodi nič in blago prodamo mi. 12

Bolečine v želodcu, slabosti, nerodno prebavljanje, pomanjkanje teka, vzdiganje iz želodca, telesna zapeka, krčne bolečine naj se nikdar ne zanemarijo. Zoper take bolečine hvali tisočero zahvalnih pisem **Fellerjeve** odvajalne rabarbara-kroglice z znamko **Elza-kroglice**. — 6 škatljic velja franko 4 krone, 12 škatljic 7 K 60 v. in Fellerjev rastlinski izvleček 12 malih ali 6 dvojnatih steklenic 5 kron pri izdelovaltelju E. V. Feller, lekarnarju v Stubi, Elzin trg šte. 138 (Hrvaško).

Češko posteljno perje po nizki ceni!
5 kilo: novo naskubljeno K 9-60, boljše vrste K 12.—, belo puhasto naskubljeno K 18.—, K 24.—, snežnobelo puhasto naskubljeno K 30.—, K 36.—. Razpošilja se franko po povzetju. Zamenja se ali vzame nazaj proti povrnjeni poštini. 22
Benedikt Sachsel, Lobes 369. P. Plzen, Češko.

♦ Za čas sadenja. 43 vrst krompirja za saditi, dragocena, med temi 7 najzgodnejših vrst, ponuja iz lastnega pridelka **Adalbert Faragó**, c. kr. dvorni založnik v Zalaegerszeg, ob železn. progi Dunajsko Novo mesto - Velika Kaniža. Obsežni cenovniki na razpolago. 1

Fr. Ševčik
Ljubljana, Židovska ulica št. 7
priporoča svojo veliko zalogo
pušek in samokresov
novih zistemov in sploh vseh drugih lovskih potrebščin.
== Popravila se točno in zanesljivo izvršujejo po najnižjih cenah. ==
Ceniki na zahtevanje zastonj

Samo 6 dni **Iz Havre v Newyork**
vozijo zanesljivo najhitrejši brzoparniki francoske prekmorske družbe. Edina najcenejša in najkrajša črta čez **Pariz in Havre v Ameriko.**
Prosta dobra hrana z vinom vred že od Bazela naprej. Veljavne vozne liste in brezplačna pojasnila daje za to črto edino koncesijonirana potovalna pisarna **Ed. Šmarda**
v Ljubljani, Dunajska cesta št. 13 nasproti znane gostilne »pri Figovcu«.

Odlikovana v Parizu s častnim križcem, diploma in zlato medaljo.
Patentirana v 30 državah.
Streha prihodnosti!
Cementna zarezna strešna opeka iz portland-cementa in peska
Praktična! **Lepa!**
Trpežnejša in bolj lahka streha, kakor iz vsake druge vrste strešnih opek iz ilovice.
Edini izdelovatelj za Kranjsko:
Janko Traun
izdelovatelj cementnih na Glincah pri Ljubljani.